

ליקוטים מתוך שו"ת בלבביפדיה עבודת ה' "גדר"

נושא א- ההגדרן הפנימית של מדרגת גן עדן

והרי כל בר-דעת צריך להגיע למקום הזה, הרי הוא מודע לזה שלא הגוף הוא זה שמדבר, וכשכואב לו וכי לגוף כואב?! וכי לגוף יש צרות או שמחות?! אלא שכל הדברים הללו מתלבשים בגוף, וא"כ, כל אדם שמעט בקע פנימה, מבין שכשהוא נמצא בעולם המעשה, יש לו גם את עולם המעשה אבל מלבד כך יש כאן את כל העולמות כולם.

אלא שהעבודה של האדם שנמצא בעולם המעשה היא להוריד כל דבר עד ה'למעשה', אבל אין הכוונה שה'למעשה' הופך להיות הזיהוי של הכל. וא"כ, התכלית של כל העבודה היא להוריד את הכל מלמעלה עד הלמעשה, אבל האדם צריך לחיות בכל המדרגות כולם כמו הדוגמא של "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה". אבל הדוגמא השורשית ההפוכה היא כשהוא מגיע לעולם העליון בגן עדן, ששם אין מצוות כי אין שם מעשה, אבל יש שם תורה.

ג' מדרגות של גן עדן, גן עדן העליון, גן עדן התחתון, וגן עדן שבארץ

אדם שמזהה את עצמו בעומק הנפש שלו, הוא נקרא בן עולם הבא כי הוא שייך למדרגה העליונה - ולכן אדם שבאמת דבוק בעומק התורה בחיי חייו כאן בעולם הזה, הוא חי כבר עכשיו בגן עדן העליון.

ואדם שדבוק בהרגשים של עבודה, בהרגשים של שמחה והתרוממות ורצון... כל המעלות שנמצאים בעולם המידות, הוא נמצא בגן עדן התחתון.

ואדם שדבוק בעולם המעשה דתיקון דהיינו במצוות ובחסדים וכו' וכו', הוא נמצא בעולם הזה, וגם כשהוא נמצא בגן עדן, הוא בגן עדן של העולם הזה.

צריך להבין שכל אדם שיוצא מהעולם, הוא נמצא בתוך אותו עולם שבו הוא היה, ומה שרבותינו אומרים שהוא עובר מחדר לחדר זה אצל צדיקים! וא"כ, האדם נמצא בתוך אותו עולם בדיוק, חוץ מהמעשה הגמור בפועל. - באותו מקום שהוא היה כאן, הוא יהיה שם, וזה בעומק מה שמבואר בגמ' (פסחים נ, א) על תלמידי חכמים "כי היכי דאיתו אנן הכא, הכי איתנין התם".

קליטת העולם הרוחני כתפיסה מציאותית ע"י חוש המישוש של הדעת

הקליטה צריכה שתהא שהאדם צריך לתפוס את העולם הרוחני כמציאות ולא כדברים מופשטים, והיא מציאות בדיוק כמו מציאות השולחן והספר שלפניו, וכך הוא תופס את כל המציאות כולה, הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

ולכן, כשהאדם חי כאן בעולם ב'מדמה' שלו, כפשוטו, באמת אין לו מה לעשות בעולם העליון כיון שה'מדמה' הזה הנעלם, ובעומק - כשהוא חי כאן בעולם של 'מדמה', - גם שם הוא נמצא בעולם של הדמיון שלו, וכמו

גדר גן עדן - מקום של עבודה בנפש ללא גוף

... ישנה מחשבה שטחית שרגילים לחשוב שכשהאדם יגיע לגן עדן הוא ינוח כל הזמן... אבל זה כלל וכלל לא נכון, המנוחה של האדם אחר מיתתו היא רק בגוף שהוא ינוח בקבר, אבל גם בגן עדן יש לנפש עבודה, אלא ששם העבודה היא לא בעולם המעשה אלא שם כל העבודה היא בנפש ולא בגוף.

ויש בזה נקודה מאד מאד חשובה להרבה מאד אנשים - ישנם הרבה אנשים שברוך ה' טורחים ועושים מצוות וכו' אבל הכל בעולם המעשה, - וצריך להבין שכשהאדם כזה יגיע לגן עדן, הוא ישאר בגן עדן של הארץ, שכיון שכולו עסוק בעולם המעשה, לכן גם הנפש שלו נשארת בעולם המעשה, וכיון שיהיה לו מאד קשה בגן עדן התחתון כי אין שם מה לעשות, כי אין שם מסכנים לעזור להם, לצורך כך ישנה מדרגה יותר נמוכה של גן עדן של הארץ שלמטה מהגן עדן התחתון, שכשמגיעים לשם נשמות חדשות מסכנות, הוא צריך לקבל את פניהם, ויש חלק שהם עמי הארצות שיש להם זכויות, שהוא מלמד אותם, והרי שגם שם זה יהיה העבודה שלו, אבל זה גן עדן של הארץ ממש שהוא עוד יותר נמוך מהגן עדן התחתון, וכפי שנתבאר - אם יביאו אותו לגן עדן שהוא מעט יותר עליון - אין לו מה לעשות שם, כי לא עושים שם, זה לא עולם המעשה שם, אלא זה בבחינת 'כולם בחכמה עשית' שזה כבר עשוי וגמור כמו עשוי שהוא עשוי וגמור, רק שזה עשוי דתיקון.

ושם, בגן עדן התחתון מתחיל כניסה לעולם של נפש, ולכן, מי שכאן בעולם המעשה, יש לו מחד את עולם המעשה, ומאידך יש לו עולם פנימי, - כשהוא יגיע לעולם העליון, יפשיטו ממנו את עולם המעשה והוא ישאר עם העולם הפנימי שלו, וכמו שבשבת יש 'לא תעשה כל מלאכה', כך אצלו כל הגן עדן שלו זה במדרגת שבת, - אבל כמו שבשבת יש עבודה ויש רצוא ושוב בנפש, ויש 'וידעת היום והשבות אל לבבך', כך גם בגן עדן יש לאדם את כל עבודת הנפש.

העולם העליון - עולם מציאותי כמו עולם דידן, אלא שהוא ללא חומר

צריך לתפוס תפיסה מאד ברורה - כמו שהאדם נמצא כאן בעולם, כך הוא יוצא בדיוק, ובאים כאן להוציא ממחשבה דמיונית של אנשים שחושבים, מי יודע מה יהיה שם... יבואו מלאכים ויעלו אותו... תופסים את הכל מעורפל ולא מציאותי. אבל אליבא דאמת, זה מאד מאד מציאותי, מה שיש כאן, יש שם, חוץ מדבר אחד - שאין שם חומר, ובמשל הפשוט - כמו שאדם כסדר לבוש בבגדים, וכשהוא טובל במקוה הוא בלי בגדים. כך כשהוא עולה לעולם העליון הוא מוריד את הבגד שנקרא גוף...

אלא שכשיש אדם שמזהה את כל הוייתו עם הגוף, א"כ למות מתפרש אצלו להפוך מ'אני' ל'אין' שהוא מפסיק להיות קיים, אבל כשהאדם מזהה שיש לו גוף אבל הוא מזהה גם שיש לו נפש, הוא חי את זה שבמיתה הוא רק מפשיט מעצמו את הגוף.

'ברא מזכה אבא' זה לא דווקא לזכות אותו לעולם העליון אלא יש אופן שהוא זיכה אותו כבר כשהוא היה חי, א"כ זה אותו סוג מצב שהוא היה נמצא כבר בחיי חיותו.

אלא שישנה נקודה יסודית נוספת, שבעולם הזה יש הסתרות וכיסויים שהאדם לא מודע לכל מה שיש לו, שזה כבר הגדרה אחרת שמכח כך, כשהוא יוצא מהכיסוי הוא מגיע למקום יותר גלוי, וכדוגמא בעלמא - אדם שנמצא בביתו ויש חושך בבית, ופתאום הדליקו את האור, האם זה נקרא שעשוי הוא קיבל את כל הבית עם כלל החפצים שבו בבת-אחת?! - הכל הרי היה כאן לפני כן אלא שהוא לא ראה את מה שיש לו. וא"כ זה הגדרה שונה לחלוטין - יש לו את הזכויות מכח ה'ברא מזכה אבא', אבל כרגע מכח ההעלמות של העולם הזה, זה לא גלוי אצלו.

אבל יתר על כן, גם באופן שהבן אומר קדיש על אביו במשך השנה, כדוגמא בעלמא. היינו שכמו שכשהוא היה בחייו, הוא עצמו היה יכול ללכת מחיל אל חיל, כך גם כאן הוא הולך מחיל אל חיל מכח מעשה בניו.

אבל לא זה נקודת הנידון שדוברת לעיל, אלא יש כאן נקודה נוספת כיון שיש כאן כח נוסף שיש לו התקדמות מכחו.

אבל בעומק יותר יש עוד כח שזהו מאמר חז"ל "תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל". ולכאור' מבואר כאן שהם כן יכולים לעלות, ולכאור' מכח מה הם עולים - אז התשובה החיצונית היא שהם עולים בזכות אחרים, כמה שלומדים את תורתם או מכח בנייהם וכדו', אבל ההגדרה העמוקה יותר היא שאותם כוחות שהיו אצל האדם כאן, נמצאים אצלו גם שם, ולכן אדם שבעולם הזה היה נמצא בתהליך שכולו התקדמות, אזי כשהוא מגיע לשם הוא גם מתקדם כל הזמן - אבל זה לא משהו שהתחדש בעולם הבא אלא כיון שהוא נמצא בתנועה מתמדת של התקדמות, ממילא זה ממשיך גם בעולם הבא, וזהו דייקא הלשון "אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב" שדייקא מי שאין לו מנוחה בעוה"ז, אצלו אין גם מנוחה בעולם העליון, אין כאן בעצם תפיסה אחרת בעוה"ב, אלא התפיסה שקיימת אצלו, ממשיכה איתו הלאה, ולכן כמו שבעוה"ז כמובן, הוא התקדם כל יום, כך גם בעולם הבא הוא מתקדם כל יום.

זה נקודה מאד מאד יסודית שבעצם כל התנועות שישנם בנפש כאן בעוה"ז, ממשיכות גם שם.

שמבואר ברבותינו שמי שאין לו זכות, כשהוא עולה לעולם העליון, הוא ממשיך ב'מדמה' שלו, וכיון שכך זה נשאר אצלו, הרי שבעומק הוא לא עלה אלא הוא נשאר רק במדמה.

וא"כ, התפיסה הרוחנית היא תפיסה ממשית, - והרי כסדר מסבירים ששורש הדעת הוא חוש המישוש, והיינו משם שהמעלה של הדעת שמביאה לחוש המישוש היא לתפוס את המציאות כמות שהיא.

וכמובן, דבר ראשון צריך לתפוס מציאות כמות שהיא בעולם המעשה הגמור של החיים - איך לנהל בית בבחינת פרנסה וכו', אבל לאחר שהחוש המישוש הזה שתופס מציאות, כבר נמצא אצל האדם, מכאן ואילך בכל מדרגה ומדרגה שהאדם נכנס אליה הוא ממשש אותה, הוא תופס אותה כמציאות חושית גמורה - עד המדרגה העליונה שזה החוש בבורא יתברך שמו.

ככל שהאדם תופס את הדעת כנקודת השורש, ככח הדעת שזה חוש המישוש הוא ממשש את הכל, - וזה גופא מה שמבו' ברבותינו שנגלה בדעת שהיא מתפשטת בשתי הידים עד האצבעות, שהה' אצבעות של יד ימין זה ה' חסדים והה' אצבעות של יד שמאל זה ה' גבורות², ומ"מ א"כ, האצבעות הם דעת והוא ממשש שמה... וכשהוא ממשש דבר בדעת דקדושה, כך הוא האופן שהוא ממשש כל דבר, - היראה שלו היא יותר יראה כי היא יותר ממוששת, - התענוג שלו ברוחניות הוא יותר תענוג כי הוא ממשש אותו, וכן כסדר בכל המציאות שלו, יש לו תפיסה חושית של מציאות ממוששת.

וכמובן, לא מדברים כאן להיות כבר בשלימות, אלא מסבירים את התפיסה השלמה, וכל אחד ישיג בה לפי ערכו.

וצריך להבין שהתפיסה הזו, פותרת חלק גדול מהשאלות כיון שחלק מהשאלות נובע מחמת שמתייחסים לדבר ללא תפיסת חוש פנימי של מציאות אלא דרך כח של 'מדמה' שהוא מצייר לעצמו את הדברים, ולחילופין שיש לו שכל עמוק שדרכו הוא מצייר את הדברים, - אבל התפיסה צריכה להיות ממקום אחר לגמרי, ממקום של חוש.

שאלה: לגבי מה שהרב אמר שהאדם נשאר בדיוק לפי אותה מדרגה שבה הוא יצא מהעולם, איך אפשר להבין את מה שאומרים חז"ל 'ברא מזכה אבא' וכן בכללות כמה שעושים בשביל נפטר דברים, האם זה לא מזכה אותו למעלה לצאת מהמצב שלו.

תשובה: ראשית כל, מה שהוגדר זה שלפי הזכויות שיש לו עכשיו ברגע יציאתו מהעולם, בדיוק באותו מצב הוא עובר לעולם העליון, משא"כ

נושא ב- האופן המעשי בכניסה לעולם הפנימי

משהו].

ומ"מ, הנידון הוא בכל דבר שעובר על האדם, אם האדם משתמש בהלבשה שבה הדבר נמצא והוא דבוק באותה הלבשה, או שהוא מפשיט את ההלבשה ונשאר עם הכח המופשט, וכמו בנידון של צער שדובר, כשיש צער שקורה לאדם [ולכל בני אדם ישנו צער, כ"א לפי ערכו ולפי עניינו], בנקודה מסויימת, השאלה היא האם הוא נשאר בצער כפי שהוא מולבש בנקודה הזו או שהוא מפשיט את הנקודה וחוזר לצער עצמו.

תחילת הכניסה לנפש בנויה על מה שהאדם יכול להפשיט את ההלבשה של העובדא שקרה, ולהעמיד את הכח בנפש ככח לעצמו.

ובלשון עמוקה יותר בכוחות הנפש - כאשר האדם מצטער, השאלה היא האם הוא דבוק עכשיו בצער על הדבר שבו הוא מצטער או שבעצם כח הנפש שלו הוא נמצא בתודעה של צער, - צריך להבין שהתפיסה בתודעה של צער היא תפיסה מופשטת ועל דרך כלל אצל רוב בני אדם,

תחילת הכניסה לעולם הפנימי - לחוות כל חוויה כחוויה בנפש באופן מופשט ממה שקרה

ישנה נקודה יסודית שצריך לעמוד עליה - הרבה פעמים ישנם אופנים שמביאים על האדם צער מהשמים בשביל שיתעלה ע"י אותו צער, ולא רואים שהאדם מתעלה מאותו צער.

וטעם הדבר הוא משום שכשלאדם ממוצע ישנו צער, אם של איבוד כסף כדוגמא, או של עזיבת שידוך וכדו', רוב בני אדם מצטערים על עצם הדבר שקרה, וכמו"כ אם ח"ו מתגלה מחלה, הוא מצטער על המחלה, וצריך להבין, שאם הוא לוקח את הדבר שקרה, ועליו הוא מצטער בפועל, זה כמעט לא מועיל כלום לנפש, - ורק שבכ"ז, באיזושהי מידה יש לו יסורים שמזככים אותו. [וגם בזה יש שאלה כמה הוא שמח ביסורים שבזה תלוי כמה היסורים מזככים אותו, אבל סוף סוף היסורים מזככים בו

2 או שכולו חסדים כמו שכתוב במקום אחד בעץ חיים [ולא ניכנס כאן לסתירה בעץ חיים שבענין הזה].

את המים לבריכה, האם זה אוטומטי ע"י מכשיר או אדם עשה את זה?⁴ - ברור שהוא חווה את עצם זה שהוא נמצא במים שזה תודעה מציאותית חווייתית, - השתמשנו בכוונה במשל גשמי של חויה, אבל כך צריך להיות בכל רגש ורגש שהאדם חווה, כל חויה שהאדם חווה בנפש, הוא צריך בשלב ראשון איזושהו שקט פנימי שבו הוא חושב - מה אני חווה עכשיו, ובשלב השני הוא בודק מה הביא לו את החוויה הזאת.

ועוד דוגמא שצריכה להיות מעשית אצל כל בן אדם - יש מקרים שבני אדם נפגעים, - כשהאדם הוא חיצוני יותר, המחשבה הראשונה שלו היא - פלוני פגע בי, וכמובן, לחוש שהוא לא פגע בי אלא "ה" אמר לו קלל" זה מדרגה, אבל מה שווה לכל נפש - שבשלב הראשון לא יחשוב האדם, פלוני פגע בי, אלא השלב הראשון הוא - אני פגוע, אני חווה את הפגיעה כפגיעה, ורק אחרי כן לחשוב, האם פלוני פגע בי, האם הוא התכוין או לא התכוין, ואולי נפגעי והוא בכלל לא התכוין לפגוע, - שכל השאלות הללו נכונות מאד והוא צריך לברר את זה, אבל החוויה הראשונה שצריכה להיות לאדם שחש פגיעה - אני בתודעה שנפגעי, ובשלב שני, אני מתחיל לבדוק את הפגיעה הזאת, מה לעשות איתה וממה היא באה, - זה תפיסה שורשית מאד בנפש.

ודוגמא נוספת שקשורה לעבודה - אדם נמצא במצב של תפילה, ובמצב החיצוני - האדם חושב, על מה אני צריך להתפלל, מה חסר לי עכשיו, ואם באמצע התפילה הוא שוכח, הוא מוציא את הפתק מהכיס בשביל לזכור על מה להתפלל... - זה חיצוניות מוחלטת בתפיסה מהי תפילה, תפילה זה מציאות נפשית שעכשיו אני מדבר עם הקדוש ברוך הוא, כמו שידועים דברי הגר"ח שישנם שתי כוונות בתפילה, יש כוונה של פירוש המילות, ויש 'עומד לפני המלך', - ה'עומד לפני המלך' זה המציאות הראשונה, זה המציאות של תפילה, אלא שבדאי, כשמדברים עם הקב"ה, זה זמן טוב שאפשר גם לבקש⁵. היחס צריך שיהיה, איך הגישה הנפשית שצריכה שתהא לכל דבר.

אדם צריך להיות מציאותי, אבל 'מציאותי' זה לא רק לדאוג שלא יהיה לו נזקים כלכליים וכדו'⁶ אלא בתפיסה מציאותית, כל דבר, הוא מציאות כלפי האדם.

צריך שיהיה לאדם את הגישה הנפשית הפשוטה לכל מציאות שנמצאים בתוכה, - וישנם גם מציאותיות שהם רק בתוך הנפש ומציאותיות שהם מורכבות יותר.

הצורך לכל אדם להיכנס למודעות של תפיסת הנפש הבהמית כהקדמה לכניסה לעולם הרוחני

ובאופן המעשי, מהו האופן שהאדם יכול להשתמש בצער בשביל רוחניות - אחר שהאדם כבר נמצא במצב נפשי שהוא מתחיל לחוות מציאות של צער כמו שנתבאר, מאכן ואילך הוא צריך להיכנס לאט לאט לתודעה מה הם הדברים העיקריים בחיים שגורמים לו צער, כלומר, זה שלבים בתוך המצב התודעתי של הצער, - בשלב הראשון הוא חווה את מה שעכשיו יש לו צער, ובשלב השני אחר שיש לו ישוב הדעת, במצבים היותר רגועים של הצער [-וכמובן, בזמן של צער לא תמיד יש את הישוב-דעת הראוי], הוא נכנס לתודעה הפנימית מה הם השורשים של הצער שמתגלים אצלו בנפש, והאם הצער שעכשיו

התפיסה היא - כיון שזה מה שקרה, הם מצטערים על מה שקרה, אבל אדם יותר פנימי מזהה את עצם תודעת הצער.

וצריך להבין, שמה שנאמר השתא לא קשור דווקא לעומק של עבודת האלקים אלא זה תודעה נכונה במבנה של הנפש הבהמית, תודעה הכי פשוטה שצריכה להיות.

ובאופן המעשי - בשלב ראשון, האדם צריך להיות מודע לכך שהוא נמצא בצער, ורק כשלב שני הוא מברר על מה הוא מצטער, - וכשהאדם מצליח להעמיד בנפש שלו את שני השלבים, שלב ראשון שהוא נמצא בתודעה של צער ושלב שני שבו הוא מתייחס להלבשה של הצער, זה גורם גם שהוא יכול לחזור לתודעה של הצער כפי שהוא בלי ההלבשה, ואז לכוין אותו לאיפה שצריך... כמובן זה עדיין עבודה, אבל זה הרבה יותר אפשרי.

מונח כאן נקודה תפיסתית מאד מאד יסודית - כאשר האדם חווה את כל החוויות שהוא חווה, האם מה שנקלט אצלו בנפש זה - מה שקרה, או שכשהוא חווה חויה בנפש, הוא מודע ראשית מה הוא חווה, ועל גבי כך בשלב השני הוא בודק מה הסיבה לחוויה הזו.

וטבע רוב הבני אדם הוא שהם לא מפשיטים את החוויה עצמה מהסיבה שלה, אלא החוויה היא עצם מה שקרה, אבל ככל שהאדם נכנס יותר פנימה, יש לו תודעה עצמית פנימית מה המצב שהנפש נמצאת בו ולא רק - מה קרה בעולם המעשה, ועל אף שברור שיש יחסיות בין הנפש לעולם המעשה, אבל הוא נמצא בתודעה נפשית מה המצב שבו נפשו נמצאת - עכשיו אני שמח, - עכשיו אני עצוב וכן ע"ז הדרך.

וכמו שברור ישנה שמחה שמוכן מאליו מה שמח אותו, אדם שנולד לו בן, הוא שמח, אבל יש לפעמים שהוא מרגיש שמחה והוא לא רואה מסביב שקרה משהו והוא מנסה לחשוב מה קרה, ובוזה ככל שהאדם יותר פנימי, כך הוא יותר מרגיש כל שמחה קלה בנפש, ואז, בשלב ראשון הוא חושב - אני מודע לכך שיש לי שמחה, ורק בשלב השני הוא חושב - מה שימח אותי³.

מונח כאן מהלך יסודי ושורשי - שאדם חווה את הנפש כנפש, כל חוויה בנפש היא מציאות, ולכן היחסיות שלו בכל דבר היא לא - מה קרה ומה הסיבה שזה קרה, אלא דבר ראשון יש לו חוויה בנפש עצמה ורק לאחמ"כ הוא חושב על מה שקרה - שזה וודאי ג"כ קיים כמו שברור.

וכדוגמא - אדם נמצא במצב מסויים של נפש כגון שהוא יושב ח"ו באבילות, המחשבה שלו הראשונה שצריכה להיות לו, זה עם תודעה פנימית - עכשיו אני עצוב, ולאחמ"כ לבדוק את הסיבות.

ככל שהאדם נכנס לתודעה פנימית, הוא חווה את החוויה ככח בנפש והוא לא חווה אותה רק בנקודה המעשית שהיא מתלבשת בה.

וזה העומק הבסיסי הנצרך בשביל להיות אדם פנימי, - אדם פנימי זה לא התעוררות, התלהבות, - וכמובן, לא שוללים את זה, אבל הדברים הללו הם רק תחילת הכניסה לעולם הפנימי, אדם פנימי זה אדם שחי, מה המצב הפנימי שבתוכו אני נמצא עכשיו.

לא מדברים כאן על מדרגות עליונות, מדברים כאן על כוחות כאלו שגם בגויים יכולים להגיע אליהם ללא צורך בשמירת תורה ומצוות.

ובדוגמא מעולם המעשה ממש - הרי אדם שנמצא בתוך מים בבריכה, הוא נמצא בתודעה שהוא בתוך מים, הוא לא שואל מיד - מי הכניס

3 וברוך כלל התשובה היא שזה נובע ממחשבות מהירות שעוברות במוחו של האדם, ומרוב המהירות, הוא לא נותן דעתו עליהם, והיתה מחשבה טובה ששימחה אותו, ולפעמים זה נובע מההבחנה של 'אע"ג דאיהו לא חזי, מזליה חזי' שזה כבר נקודה יותר עליונה.

4 לפעמים אין לו 'נפקא מינה' מי מילא את הבריכה, ולפעמים יש לו 'נפקא מינה' כגון שהוא רואה שמילאו את הבריכה מיד לפני שהוא נכנס אליה, והוא מברר אם מישוהו דאג לו ומילא את הבריכה, אבל כ"ז לא שייך לעצם התודעה שהוא נמצא בתוך מים.

5 כי כשאדם נמצא בבית המלך, אם יש אפשרות הוא מנסה גם לבקש בשביל לקבל מה שהוא צריך לפי מדרגתו.

6 שגם בזה צריך תפיסת מציאות כמו שברור.

לא מבינים בכלל את השפה, מה זה 'להיכנס לנפש', - ולא מדברים כאן על סוד נעלם שרק יחידי הדורות יודעים אותו אלא גם ביחס לנפש בהמית הפשוטה, רוב בני האדם לא יודעים מה זה להיכנס לנפש.

צריך להבין שכל עולם ועולם שהאדם רוצה להיכנס אליו ביחס לרוחניות, הוא לא יכול לעשות זאת, שכיון שהוא נמצא עכשיו מולבש בגוף עם נפש בהמית, א"כ, להיכנס לאותו עולם של רוחניות זה דמיונות בעלמא, - ראשית, הוא צריך להיכנס לאותו מקום בתפיסת הנפש הבהמית שלו, ושם הוא פותח ומרחיב את הדבר ביסודותיו, ומשם, אחרי שהוא יציב בתוך הנפש הבהמית שלו במודעות לצער על כל יסודותיו וענפיו [-ביחס לסוגיא דידן], אז השאלה מתחילה להיות, איך להיכנס משם לעולם הרוחני.

מנסים להסביר ראשית את השורשים שנעלמים בשביל להבין איך כל כניסה לעולם לצורך הרוחניות, תהיה שאלה למעשה.

נושא ג- שורש מחשבות זרות בתפילה - מנח שהאדם עצמו זר בתוך התפילה

מה'אני' של עצמו, זה ההגדרה של משיח שבנפש.

המשך שאלה: אבל הרי אנחנו רואים שכל הצדיקים רצו להשלים את עצמם.

תשובה: אם זה באופן של רצוא ושוב, רצוא ל'אין' ושוב ל'אני', זה מתוקן. אבל אם זה רצון רק ביחס ל'אני' גם ברצוא וגם בשוב, זה מקולקל.

צריך להבין - האדם צריך שיהיה לו לפחות ניצוץ אחד בנפש שבו ה'אני' שלו בטל, לפחות במשהו אחד, בכחינת מה שאומרת הגמ' ששואלים לאדם 'המלכת את חבירך בנחת רוח', כך צריך האדם תמיד לראות שבמשהו אחד, יש מישהו אחר לפניו.

ומדברים כאן למעשה ממש, הרי כשהאדם חושב כל הזמן על עצמו, - כמו שיש אופן שאנשים חושבים על עצמם בגשמיות, שבכל מקום שהוא מגיע, הוא לוקח את הדבר הכי טוב לעצמו... כך גם יש אנשים שחושבים על עצמם ברוחניות, ולמשל, אדם כזה, בראש השנה ויום כיפור יתפלל רק על עצמו, אבל אליבא דאמת, זה לא מובן, אם הוא כ"כ מאמין בתפילות של ר"ה ויו"כ פ, א"כ למה שלא יתפלל על אחרים, הרי יש עוד אנשים בעולם... - וגם באופן שהוא כן מתפלל בימים נוראים על אחרים. אבל הוא צריך לבדוק מהי התפילה הראשונה שהוא מתפלל, האם הוא מתפלל בהתחלה על עצמו או על אחרים.

זה רק דוגמא בעלמא, אבל בכללות אם כן, חייב להיות שיהיה לאדם ניצוץ מסויים בנפש שיש מישהו לפניו, וכמובן, בשורש השורשים, מי שנמצא לפניו זה הקדוש ברוך הוא, - "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", אבל שם בלשון פשוטה בנפש, כלשון הנפה"ח כידוע "האדם לא נברא אלא להועיל לאחריו" שצריך שהוא יחשוב על מישהו אחר לפני שהוא חושב על עצמו וכדברי הגמ' שהוזכר לעיל "המלכת את חבירך בנחת רוח".

אבל אם הצורה שהאדם חי בה היא - בכל דבר אני ראשון, אם בגשמיות, או אפילו רק ברוחניות, א"כ אין לו אפילו ניצוץ של ביטול אמיתי.

הצטערתי בו, הוא צער בכחינת ענף או בכחינה של השורשים, ולאט לאט, העולם של הצער מתחיל להיות אצלו רחב ומבורר, עולם של שורשים וענפים, - אז, דווקא כשהוא מגיע למצב הזה, מתחיל השלב שהוא צריך להיכנס לעבודה רוחנית של הצער.

הרי עיינינו הרואות שאנשים מגיעים בערב תשעה באב ושואלים איך אפשר להצטער על החורבן, וכך הם מתחילים לקרוא קצת דברי אגדה על המעלות הגדולות שהיו בבית המקדש, ובאופן הזה הם מנסים להתחיל להצטער, - קשה מאד להצליח להצטער ככה, וגם אם הוא מצליח קצת להצטער, זה איזושהי התעוררות שלמחרת היא אזלא והלכה לה לגמרי, - צריך להבין שאי אפשר להיכנס לדבר פנימי בבת-אחת ואחרי יום לצאת ממנו, ושהכל יצליח... יש כאן חוסר קליטת מציאות, הרי זה דומה לאחד שיכנס למוסד לימודים ליום אחד, וירצה לצאת למחרת כשהוא יודע את הכל, וכמו כן בעולם הפנימי, זה בנוי על אותה תפיסה, יש תהליך של כניסה לנפש - אלא שרוב בני האדם

בענין של מחשבות זרות בתפילה, ישנה מימרא ידועה מאד בשם אחד מהחכמים שכשהיה למאן דהו מחשבות זרות בתפילה והוא בא אליו להיעץ מה לעשות, הוא אמר לו - אתה הוא זה שזר בתפילה, לא המחשבות הם זרות, כלומר, מונח כאן הגדרה מאד מאד ברורה - הרי המחשבות הם של האדם עצמו, אם האדם היה בעולם התפילה, א"כ, רק המחשבות הם אלו שזרות כאן, אבל הבעיה שהאדם הוא זר בתוך התפילה וכיון שהאדם הוא זר, ממילא הוא מגיע לתפילה עם המחשבות הזרות שלו, - זה תשובה שנשמעת כאיזושהי הברקה או מימרא של פיקחות, אבל אליבא דאמת, זה לא הברקה, זה הגדרת המציאות⁸, זה הגדרות שמגדירות את המציאות כמות שהיא, - בוודאי שיש כאן פיקחות, אבל זה פיקחות שתופסת את המציאות כמות שהיא.

שאלה: לכאורה איך אפשר לבקש מהאדם לחכות לימות המשיח שהם 'ימים אשר אין בהם חפץ', הרי הוא לא יוכל אז, לעשות מצוות.

תגובה: למה הוא רוצה לעשות מצוות...

המשך שאלה: כי הוא רוצה להשלים את עצמו.

תשובה: כלומר, שהוא חושב על עצמו, - אם כן, זה גופא מה שהוא צריך לצפות, שהוא יזכה להפסיק לחשוב על עצמו...

המשך שאלה: ואם הוא לא במדרגה הזו.

תשובה: אז שיצפה לפי מדרגתו להיות במדרגה הזו ובעומק, זוהי הציפיה למשיח, - במדרגה התחתונה, הציפיה למשיח היא שהאדם מצד עצמו עושה מה שהוא יכול בכחינת 'כל אשר בכוחך עשה' והמשיח ישלים את מה שהוא לא עשה, אבל התפיסה העמוקה של משיח היא שהאדם לא יחשוב על עצמו - שזה גופא עומק הגאולה של הנפש.

צריך להבין, שכל הצרות שיש לבני אדם בחיים זה מכח כך שהם שקועים בעצמם, וביאת משיח מוציאה את האדם מעצמו - זה גאולת הנפש שמתגלה ע"י משיח. מלבד הגאולה בפועל שתהיה שמשיח יבוא וכו' כפשוטו ממש, מדרגת משיח בנפש זה הגאולה של האדם

7 וברוך ה' שיש הרבה מאד שמבינים.

8 וזה מצוי מאד במימרות של ה'קוצקער' וכדומה